

VU, LLTI IR LMTA ETNOLOGIJOS DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka), kodas	Institucija	Padalinys
SOCIOLINGVISTIKA	Filologija, 04 H	VU	Lituanistinių studijų katedra
Studijų būdas	Valandų skaičius	Studijų būdas	Valandų skaičius
paskaitos:	8	konsultacijos:	6
savarankiškas darbas:	170	seminarai:	16
Kreditų skaičius:	7,5		
Dalyko anotacija			
<p>Dalyko tikslas – plėtoti mokslinę kompetenciją, supažindinant su sociolingvistikos teorijomis, mokslo problematika, metodais, tyrinėjimais, ugdyti gebėjimus analizuoti realaus kalbos vartojimo ir socialinių veiksnių sąsajas.</p>			
<p>Dalyko siekiniai ir kompetencijos: doktorantai gebės:</p> <ul style="list-style-type: none"> – suprasti ir kritiškai analizuoti sociolingvistikos teorinius tekstus, moksliniais argumentais pagrįsti savo teiginį bei jį apginti, integruodami ir generuodami naujas idėjas ir naujus sprendimus, dalyvauti mokslinėje diskusijoje; – atlikti savarankiškus mokslinius sociolingvistikos srities tyrimus, pagrįstus kritiniu ir analitiniu mąstymu; – interpretuoti empirinę medžiagą, naudodami sociolingvistikos mokslines teorijas ir metodus, pateikti išvadas ir jas logiškai pagrįsti; – taikyti įgytas žinias mokslo tiriamajame darbe. 			
<p>Kurso turinys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sociolingvistikos mokslo objektas, analizuojamos problemos ir tyrimo metodai. Kiekybiniai ir kokybiniai tyrimai. 2. Kalba visuomenėje. Socialinis kontekstas, jo veiksniai, reikšmė kalbėjimo įvairavimui. Socialinės dimensijos ir kalbinis kodas: socialinė distancija, socialinis statusas, interakcijos formalumas ir neformalumas, interakcijos tikslas. Interakcijos dalyviai, kalbėjimo tematika. 3. Kalbos variantiškumas. Kalba ir tarmė. Tautinės ir bendrinės / standartinės kalbos, Europos bendrinių kalbų formavimosi ypatumai. Regioniniai ir socialiniai variantai. Vernakulai, jų ypatumai. <i>Lingua franca</i>. 4. Daugiakalbės kalbinės bendruomenės, kalbos kodo pasirinkimas. Dvikalbystė. Diglosija. Kodų kaita. Kodų maišymas. Kalbos išlaikymas ir pakeitimas. Kalbų kontaktai. 5. Kalba ir lytis (mandagumas, pasitikėjimas, įsiterpimai, pertraukimas), moterų ir vyrų kalbos ypatybės. 6. Kalba ir amžius. Skirtingų kartų lingvistinis repertuaras. 7. Kalba ir etniškumas. Etninės grupės ir socialiniai tinklai. Etnolingvistinis gyvybingumas. Kalba ir tapatybė. 8. Stilius ir registras. Akomodacijos teorija, konvergencija ir divergencija. Kalbos pastovumas ir kitimas. Pokyčių priežastys, pokyčių plitimas ir ribos. 9. Kalbos funkcijos, mandagumas ir tarpkultūrinė komunikacija. Diskurso modeliai ir kultūra. 10. Kalbos nykimas ir kalbos mirtis. Kalbos atgaivinimas. Kalbos gimimas: pidžinizacijos ir kreolizacijos procesai, pidžinų ir kreolinių kalbų ypatumai. 11. Kalbinės nuostatos, kalbos prestižas. Kalbinė ideologija. 12. Kalbų politika ir kalbų planavimas. Savaiminė kalbos raida, jos reguliavimas, 			

puoselėjimas, ugdymas, šiuolaikinimas. Kalbos statuso ir korpuso planavimas. Kalbų planavimas ir kalbininkų vaidmuo. Sociolingvistika ir švietimas. Valstybinė lietuvių kalbos komisija ir jos vaidmuo visuomenėje, Lietuvos kalbų politikos gairės. Sociolingvistinė situacija Lietuvoje ir kitose Baltijos šalyse.

13. Kalba, urbanizacija ir globalizacija.

Literatūra

Pagrindinė literatūra:

1. Coupland N. and Jaworski A. (eds). *Sociolinguistics: a reader and coursebook*, Basingstoke: Palgrave, 2005.
2. Chambers J.K. *Sociolinguistic Theory. Linguistic Variation and its Social Significance*, Oxford: Blackwell Publishers, 2003.
3. Hogan-Brun G., Ozolins U., Ramonienė M., Rannut M. *Language Policies and Practices in the Baltic States*, Tallinn: Tallinn University Press, 2009.
4. Holmes, J. *An Introduction to sociolinguistics*, Essex: Longman, 2001.
5. Karaliūnas, S. *Kalbos vartojimas ir socialinis kontekstas*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008.
6. Llamas, C. et al. (eds). *The Routledge Companion to Sociolinguistics*, London and New York: Routledge, 2007
7. Mesthrie, R., Swann, J., Deumert, A., Leap, W. L. *Introducing sociolinguistics*, Edinburgh: Edinburgh University Press, 2009.
8. Wodak, R., Johnstone, B., Kerswill, P. (eds). *The Sage Handbook of Sociolinguistics*, Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washington DC: Sage, 2011.

Papildoma literatūra:

1. Crystal, D. *Kalbos mirtis*, Vilnius: Tyto alba, 2005.
2. Grumadienė, L., Marcinkevičienė R. (sud.). *Sociolingvistika ir kalbos kultūra*, Vilnius: Gimtoji kalba, 1994.
3. Kardelis, K. *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*, Kaunas: Judex, 2002.
4. Ramonienė, M., Extra, G. *Multilingualism in Lithuanian Cities. Languages at home and school in Vilnius, Kaunas and Klaipėda*, Vilnius / Tilburg, Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2011.
5. Ramonienė M. (moksl. red.). *Emigrantai: Kalba ir tapatybė*, Vilnius: VU leidykla, 2015.
6. Ramonienė, M. (moksl. red.). *Miestai ir kalbos II*, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2013.
7. Ramonienė, M. (moksl. red.). *Miestai ir kalbos*, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2010.
8. Swann, J. et al. *A Dictionary of Sociolinguistics*, Tuscaloosa: The University of Alabama Press, 2004.

Konsultuojantys dėstytojai: vardas, pavardė, moksl. laipsnis	Svarbiausieji darbai moksl. kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
--	--

Meilutė Ramonienė, prof. dr.	<p>KNYGOS IR KNYGŲ DALYS:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ramonienė M. (moksl. red.). <i>Emigrantai: Kalba ir tapatybė</i>, Vilnius: VU leidykla, 2015. 2. Ramonienė M. (moksl. red.). <i>Miestai ir kalbos II</i>, Vilnius: VU leidykla, 2013. 3. Ramonienė M. (moksl. red.). <i>Miestai ir kalbos</i>, Vilnius: VU
------------------------------	--

leidykla, 2010.

4. Ramonienė M., Extra G. *Multilingualism in Lithuanian Cities. Languages at home and school in Vilnius, Kaunas and Klaipėda*, Vilnius / Tilburg, Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2011.

MOKSLINIAI STRAIPSNIAI:

1. Geben K., Ramonienė M. Language use and self-identification: The case of Lithuanian Poles, *Sociolinguistic Studies*, Vol 9.2-3, Sheffield: Equinox Publishing, 2015, p. 243–267
2. Ramonienė M. Family Language Policy and Management in a Changed Socio-Political Situation: Russians and Russian Speakers in Lithuania, In: Schwartz, M. & Verschik, A. (eds). *Successful family language policy: parents, children and educators in interaction*, Series Multilingual Education, New York, London: Springer, 2013, p.127-143.
3. Geben K., Ramonienė M., Особенности языкового поведения литовских поляков, *Диаспоры*, Москва, 2011, с. 86-120.
4. Ramonienė M., Įvadas. Globalizacija, emigracija ir lietuvių kalba, in: Ramonienė M. (moksl. red.). *Emigrantai: Kalba ir tapatybė*, Vilnius: VU leidykla, 2015, p. 9-15.
5. Ramonienė M. Kiekybinis ir kokybinis emigrantų kalbos tyrimai, in: Ramonienė M. (moksl. red.). *Emigrantai: Kalba ir tapatybė*, Vilnius: VU leidykla, 2015, p. 31-40.
6. Ramonienė M. Ar išliks paveldėtoji kalba ir lietuvybė lietuvių diasporoje, in: Ramonienė M. (moksl. red.). *Emigrantai: Kalba ir tapatybė*, Vilnius: VU leidykla, 2015, p. 187-193.
7. Ramonienė M., Krupickaitė D. Miestai ir sociolingvistika, in: *Miestai ir kalbos II* (kolektyvinė monografija, red. M. Ramonienė), Vilnius: VU leidykla, 2013, p. 9–20.
8. Ramonienė M. Tarmės Aukštaitijos miestuose: mokėjimas, vartojimas ir kalbinės nuostatos, in: *Miestai ir kalbos II* (kolektyvinė monografija, red. M. Ramonienė), Vilnius: VU leidykla, 2013, p. 75–90.
9. Ramonienė M. Lietuvos urbanistiniai kalbiniai repertuarai ir XXI amžiaus sociolingvistinės perspektyvos, in: *Miestai ir kalbos II* (kolektyvinė monografija, red. M. Ramonienė), Vilnius: VU leidykla, 2013, p. 235–239.
10. Ramonienė M. Įvadas, in: Ramonienė M. (moksl. red.) *Miestai ir kalbos*, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2010, p. 7-24.
11. Ramonienė M. Išvados, in: Ramonienė M. (moksl. red.) *Miestai ir kalbos*, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2010, p. 279-286.
12. Ramonienė, M. Tarmės socialinė vertė: Lietuvos miestų jaunimo kalbinės nuostatos, *Taikomoji kalbotyra* 2, 2013. Prieiga: www.taikomojikalbotyra.lt
13. Ramonienė M. Kalbų vartojimas darbe didžiuosiuose Lietuvos miestuose, *Lietuvių kalba*, 2011, 22 p. Prieiga: www.lietuviukalba.lt,

	<p>http://www.lietuviukalba.lt/index.php?id=178</p> <p>14. Ramonienė M., Extra G. Multilingualism in Lithuanian Cities: aims and outcomes of a home language survey in Vilnius, Kaunas and Klaipėda, <i>Kalbotyra (3)</i>, 2011, p. 59-77.</p>
--	---

Patvirtinta VU, LLTI ir LMTA etnologijos doktorantūros komiteto 2016 m. kovo 31 d. posėdyje, protokolo Nr. R6-3	
Doktorantūros komiteto pirmininkė	dr. Daiva Vaitkevičienė